Sakala

Üksiknumber 8 penni.

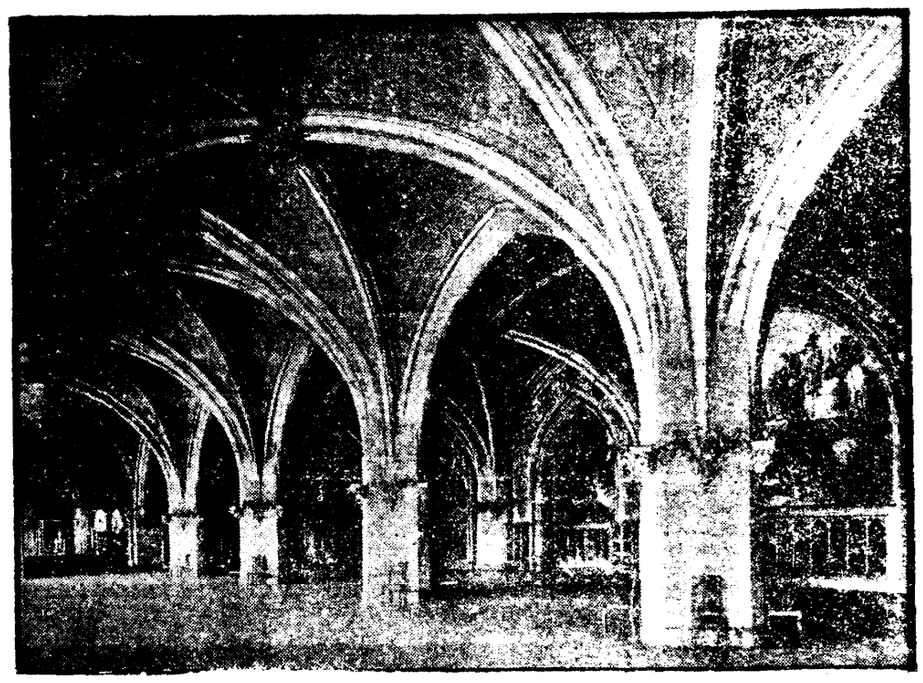
Ilmub iqal esmaspäeval kolmapäeval, reedel ja laupäeval.

Toimetus ja talitus:
Viljandis, Lossi 26, telef. 119
Toimetuse kõnetunnid kell 8—16
Talitus avatud „ 8—17

Tellimise hind:
kodumaale Rm. 1.35 kuus
välismaale „ 2.00 „
Aadressi muutmine 20 penni
Kehtivad kuulutuse hinnakirjad O.—Nr. 1 ja R.—Nr. 1

Nr. 4 Laupäeval, 8. jaanuaril 1944. Tänast lehte 2 lk.

Riigiraamatuko

Aacheni raekoja kuulus kroonimissaal, mis anglo-ameeriklaste terrorirünnakul 24. detsembril m. a. täielikult hävis.

Bolshevikud kandsid raskeid kaotusi

Mõlemal pool Berditshevi rasked vahelduvad võitlused

Führeri peakorterist, 7. jaanuaril. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: :

Kirovogradi lõigus tugevdas vaenlane oma survet. Tugevad jalaväe- ja soomusüksuste rünnakud peatati õhujõudude toetusel mõlemal pool linna pärast 51 tanki hävitamist. Linnast põhja pool lõid meie väed Nõukogud vasturünnakuga tagasi ning said saagiks 30 kahurit. Vaenlane kandis raskeid kaotusi inimesto ja materjalide alal.

Ka mõlemal pool Berditšewi kestavad rasked, vahelduvad võitlused arvuliselt ülekaalukate vaenlase jõududega.

Lääne pool Propoiskit nurjusid mitmes kohas Nõukogude rünnakud kõrgete veriste kaotustega vaenlasele.

Witebski juures saavutasid meie väed uute tugevate läbimurrutürituste vastu jälle täielikku tõrjeedu ja hävitasid 49 vaenlase tanki.

Ülejäänud idarindel leidis aset vaid kohaliku tähtsusega võitlusi.

Lõuna-Itaalia rinde läänеosas nurjusid ka eile mitmed, tugeva kahuritule ja tankide toetusel teostatud vaenlase rünnakud. Üks kohalik sissemurre riivistati. Üks sissemurrukoht Mignanost loode-poel likvideeriti vasturünnakuga. Ülejäänud kohtades möödus päev kohaliku võitlustegevuse juures rahulikult.

Saksa kiirpaadid kapten-leitnant Karl Müller juhtimisel tungisid 6. jaanuaril Briti konvoiteedele Inglise edelarannikul. Nad uputasid ühest tugevasti julgestatud konvoist 5 laeva kokku 12.500 brt. ja ühe valvelaeva. Teised laevad said torpeedotabamuste läbi vigastada. Saksa üksus saabus täisarvuliselt ja ilma vigastusteta oma toetuspunkti.

Saksa jahilennukid tõid Atlandi kohal ühe Briti „Sunderland"-tüüpi suurlennupaadi alla. Õhukaitsejõud tulistasid vallutatud lääneplirkonna kohal alla 7 Briti lennukit.

Möödunud ööl ründasid üksikud Briti pommilennukid üksikuid kohti.

Allveelaevad hävitajale vastu

Berliin. DNB. Sõjajõudude teates 4. jaan. mainitud kuue vaenlase hävitaja uputamine Saksa allveelaevade poolt toimus nelja päeva jooksul, 31. detsembrist 3. jaanuarini. Nendest kuuest sõjalaevast hävitati viis veel mõned tunnid enne aastavahetust Biskaia lahes ja üks kaugel Atlandis.

Ühel Saksa allveelaeval õnnestus hoolimata ebasoodsaist lasketingimusist saavutada torpeedotabamust ühele vaenlase hävitajale. Tabatud hävitaja uppus veel enne kesköö. Juba uusaastapäeva esimestel tundidel sattus üks suurem allveelaevadegrupp kontakti kahe hävitajaüksusega. Sama päeva õhtutundidel läksid allveelaevad üle rünnakule. Ühel eriti julgel rünnakul suutis üks teine allveelaev, mida jälitati kahe hävitaja poolt, hävitada mõlemad sõjalaevad torpeedolaskudega lähimast kaugusest. Tabatuna ahtrisse uppus üks hävitaja kohe, kuna teine plahvatuse tagajärjel saadud vigastuste tõttu küljeli vajus. Saksa allveelaevade jaoks määratud sügavveepommide pideva lõhkemise saatel vajusid hävitajate vrakid sügavusse.

3. jaanuari hommikul astus jällegi kaks allveelaevadegruppi Biskaias ja Atlandis lahingukontakti ühe vaenlase allveelaevahävitajate üksusega ja ühe julgestusgrupi hävitajatega. Saksa allveelaevad uputasid kummastki üksusest ühe hävitaja.

Nii õnnestus Saksa vahetpidamatult võitlevatel allveelaevadel hävitada 10 päeva jooksul kokku 21 hävitajat. Need konvoijulgestuseks crakordselt väärtuslikud, kiired ja manööverdusvõimelised laevad, millede ehitamine peab Inglismaal juba pikemat aega toimuma kaubalaevade kulul, omasid ligikaudu 31.500-tonnise tonnaaži.

Tee võidule ikka veel kaugel

Tokio. DNB. Buenos Airesist saabunud teate järele on USA sõjainformatsiooniamet avaldanud teadaande, milles hoiatatakse liiga suure optimismi eest võitluse suhtes Vaikse ookeani ruumis. Teadaandes tähendatakse:

Vaikse ookeani ruumis on teljevastaste riikide rinne ikka veel 3.000 mili kaugel Tokiost. Tee võidule on ikka veel kaugel. Vaatamata meie paljudele vasturünnakutele selles võitlusruumis ei ole teljevastaste riikide väed sattunud kontakti vaenlase peaväega. Jaapanil on sisemaal veel küllaldaselt inimreserve ning oma okupeeritud piirkonnis võib ta enda kasuks rakendada 400-st miljonist inimesest koosneva elanikkonna tööjõu.

Washingtonist saabunud teate järele seletas kontradmiral Jenkins USA mereväeametist: Ma pöördusin alles hiljuti tagasi Vaikse ookeani sõjatandrelt ning nägin seejuures jaapanlaste võitlusjõudu. Seepärast võin ma avaldada oma arvamist sõja käigu kohta ilma liiga suure optimismita, et jaapanlastel on kasutada veel hiigelinimreserve ja et Jaapani sõjamerevägi seni vaevalt mainimisväärset kahju on kannud.

Otsus langeb Euroopas

Sofia. DNB. „Slovo" käsitleb ühes artiklis invasiooni, mille üle anglo-ameeriklased viimasel ajal palju kära on teinud.

Sellega seoses käsitleb leht tähtsust, mis Euroopal seni on olnud inimkonna saatusele. Ta jõuab seejuures tulemusele, et Eurooja on olnud inimkonna kultuuri keskuseks. Vana kontinent on olnud ka viimaste sajandite kõigi vaimsete ja poliitiliste revolutsioonide lätteks. Nagu viim. maailmasõjas, nii ei lango ka käesolevas sõjas otsus teistel kontinentidel ja mitte ookeanidel, vaid Euroopas endas. Saksa rahva missioon Euroopa sündmuste praeguses faasis on ülima tähtsusega.

Saatus on ajaloo kestel erinevail ajul lasunud erinevate rahvate õlgadel. Teatava aja hoidis Prantsusmaa Euroopa tulevikku ja huvisid. Seejärele täitis Austria monarhia Euroopa ülesannet.

Sõjamerevägi tulistas 1943. aastal alla 1174 vaenlase lennukit

Berliin. DNB. Saksa merejõud, kaubalaevade pardaõhutõrje ja mereväe õhutõrje tulistasid vetes ja Saksa võimupiirkonna all seisvate Euroopa rannikute mandrivöö kohal möödunud aasta jooksul alla 1.174 vaenlase lennukit.

Neist allatulistamistest võtsid osa ka meie allveelaevad, kes kaugel Atlandi ookeanil — iga laev jäetud üksi enda hooleks — tõrjusid mõeldavailt kõige karmimates tingimustes arvukaid õhurünnakuid ning tulistasid alla palju ründajaid. Sel viisil hoidsid nad paljusid paate mitte ainult raskete vigastuste eest, vaid lõid sellega eeldusi võida jääda edasi vaenlase lähedale. Avaldatud piltidel on korduvalt näidatud allveelaevu, millede kangelaslikult võitlevail meeskondadel oli, vaatamata tõsistele pommitabamustele ja pardarelvalaskudele, õnnestunud oma laevu viia tagasi toetuspunktidesse.

Peale nende Euroopa vetest kaugel saavutatud allatulistamiste, tulistati kaaluv osa sõjamereväe poolt allatoodud lennukitest merejõudude abil, eriti aga saksa konvoi julgestuslaevade poolt ja konvoiaurikute kaitseks sisseehitatud pardaõhutõrje poolt mere kohal. Seejuures ilmnes sageli, et sõidul olevad laevad, ilma et neid endid oleks rünnatud, tulistasid tihedalt koos asuvate üksustena edukalt mandrile lähenevaid lennukeid ja saavutasid allatulistamisi, ning jõudsid seejuures enne oma mandriecsmärkidele kui raskesti laaditud pommilennukid.

Eesti sõdur

SS—PK. — Rindesõdurini on jõudnud teated kodumaal toimuvast mobilisatsioonist. Ta ise seisab juba kaks aastat idas, murdumatuna ja paindumatuna, olgu suvises kuumuses, sügiseses poris või talvises pakases. Talle on sée endastmõistetav, ta on järgnenud sisetundele ja on endaga ka rahul.

Kuid kui ta natuke mõtiskleb — võibolla tunnimehena vastutusrikkal postil, võibolla jõudehetkil punkris, olles pikali oma ahtakesel nariI, meenuvad talle ajad, mis näivad olevat nii kaugel, kuid ometi alles nagu eile sündinud . . .

Kirjutatakse aasta 1938. Vaba rahva sõjavägi Läänemere kallastel pühitseb oma riigi kahekümnendat sünnipäeva, Tallinnas, Vabadusväljakul seisavad sõdurite vaikusesse tardunud read, nad kuulavad oma ülemjuhataja kõnet „. . . kakskümmend aastat on meie sõjavägi seisnud valvel riigi välise julgeoleku eest. Ning ta on valmis rahva vabadust kaitsma nii, nagu võideldi kahekümne aasta eest — vaimustusega, ennastohverdavalt, määratu ülevõimu vastu. Sest rahvas, kes pole oma vabadust ostnud oma sõduri verega, pole seda väärt!" Ning julgelt ja lootusrikkalt kostub defileerivate kolonnide mehine samm, võimsalt laulavad soomusmasinad oma raudset meloodiat!

Aastaarvuna märgitakse 1939. a., on sügis — umbne ning vihmane septembrikuu. Sõda on alanud, Eesti püüab säilitada neutraliteeti, et mitte puruneda suurriikide sõjamasinate roomikute all. Kuid järsku — Moskva nõuab, ähvardab; viisnurkadega märgitud lennukid tiirlevad, kurjaennustav. Tallinna kohal. Naissaare juures seisab nende sõjalaevastik, ning küllap on ka Narva ja Petseri taga valmis armeed, et rünnata. Läbirääkimised — mida õieti tahavad enamlased? — sõjavägi on alarmikorras — tuleb vastuhakk? — Järsku laheneb pinevus, meilt on nõutud sõjalisi tugipunkte, meie valitsus on otsustanud järele anda.

Tallinna tänavad täituvad punaväelastega, kuid uhkelt ja püstipäi sammub nende vahel Eesti sõdur. Ta teab, et olukord on tõsine, siin-seal libiseb sõjaväkke bolshevistlikku propagandat, kuid see ei leia mingit pidet. Vanadel Tallinna tänavatel kajab uljas sõdurilaul — „Jää vabaks, Eesti meri, jää vabaks, Eesti pind."

Jää vabaks — kuid kauaks? Sest üha enam suureneb Nõukogude surve, nende õhutõrjekahurid tulistavad meie lennukeid, allveelaevu ei lasta enam Soome lahte õppesõitudele. Kuid sõdur käib sirgelt — ta teab et ta on oma rahva uhkus. Millal tuleb tund kus ta saab haarata relva kodumaa kaitseks, millal saab võidelda nagu hetkel võitleb vapper Soome armee?

21. juuni 1940. Raua tänava kandist kostub tulistamist, midagi näib olevat lahti. Sõdurid on suletud kasarmutesse, neid ei informeerita millestki. Kuid kuidagi pääseb siiski läbi teade — sidepataljon peab bolshevikega lahingut — langenuid on mõlemal poolel. Kas siis ometi lõpuks?

Kuid ei! Ülemvõim on liiga suur ning oleme liiga kindlasti nende haardes. Eesti pinnal hakatakse mängima teatrit, sõdur peab punaseid loosungeid kandma, käima venelaste kummalist rivi. Kuid ta samm on endiselt kindel, kuigi ta teab, et Eesti sõjaväge enam pole — nagu Eesti rüki. Sõdur aga on — teda ei suudeta hävitada, kuigi paljud arreteeritakse, paljud kaovad jäljetult. Ta vaikib, kuid käib ikka, selg sirge — ta loodab — rivilaulgi kõlab nüüd teisiti — „saa vabaks, Eesti meri!"

Kalender näitab 22. juunit 1941. a. Eesti sõdur, sunnitud punaväe osadesse, on jällegi alarmeeritud, kuid ta silmad säravad, on sõda — ometi lõpuks! Ja ta teab mis teha — esimesel võimalusel kaob ta ühes relvaga — ning häda sellele, kes teda püüab takistada! Eesti metsad täituvad meestega — metsavendadega — kelle tuumaks ja hingeks on sõdur oma raudse moraaliga ning raugematu vihaga. Ning juba tunneb punaarmee esimesi eesti meeste löökе, juba on eesti sõdur lahingutules karastatud.

Sügisel seisavad meie pataljonid rindel — eesti üksused, käisel sini-must-valge vapimärk, need on uhked „kuldsed kuradid"— nii on vaenlane neid nistinud. Ometi kord on sõdur relvaga käes võitluses oma igivana vaenlase vastu. Ning ta võitleb hästi — võidab peagi oma saksa kamraadi tunnustuse. Asutatakse meie lennuüksus — ainulaadne vallutatud aladel, luuakse SS-leegion. Algab meie väeosade koondamine — meie sõjaväe taasloomine.

Ning kodumaa aitab kaasa, tunneb olukorra tõsidust ja saadab nüüd temale, rindesõdurile — uue sõjaväe tuumale, abiks uusi ja värskeid mehi. Kodumaa teab — rahvas, kes pole oma vabadust ostnud oma sõduri verega, pole seda väärt!

SS-sõjakirjasaatja Karl Gailit.

Martin Määr 70-aastane

Neil päevil sai 70-aastaseks meie vanemaid piimandustegelasi ja esimene piimanduskonsulent Martin Määr.

M. Määr on sündinud Viljandimaal Kabala vallas, Kurlas, Videviku talu peremehe pojana. Õppinud Vaikna ja Mõõrioja algkoolides, Olustvere kihelkonnakoolis ja Molodetšina õpetajateseminaris end. Vilno kubermangus, mille ta lõpetas 1893. a. õpetajakutsega. Lühemat aega koolipõllul töötanud, siirdus ta üle piimandusele, sooritades vastava ala praktika Olustvere mõisa piimatalituses. Eerihariduse piimanduse alal omandas M. Määr Jedimonovi I järgu piimanduskoolis end. Tveri kubermangus, mille ta lõpetas 1897. aastal. A. 1911 ja 1912 sooritas põllumajanduse ja piimanduse kursused ja prof. K. Hoppichi bakterioloogia- ja piimahügieen-kursused. Tälendanud on M. Määr end välismaal: Taanis, Saksa-Algäus, Šveitsis ja hiljem kodumaal — Kuressaare Schlupi emmentaljuustu vabrikus.

Pärast töötamist mitmel kohal Venemaal, Poolas ja Leedus siirdus M. Määr 1913. a. P. K. Estonia teenistusse, kus ta töötas osakondade juhina ja instruktorina. Vahepeal oli M. Põllutööministeeriumi teenistuses; piimanduskoolide juhatajana Kuremaal ja crainete õpetajana Öisus, ning siirdus hiljem jällegi nõuandealale. 1933. aastal kutsuti M. Määr Tallinna Eesti Majandusühisusse piimandusmasinate müügiosakonna korraldajaks ja piimanduse eriteadlaseks.

1940. a., kus T. E. Majandusühisus ühendati Tallinna Tarbijate-kooperatiiviga (praegu Tallinna Kaubandusühistu), läks ka M. Määr automaatselt üle kooperatiivi, kus ta praegu teenib.

Iga sõdur omaette kindlus

Saksamaa on juba pikemat aega arvestanud invasiooni võimalust

Madridist. Suurim hispaania ajakiri „El Espagnol" käsitleb ühes tagasivaates Saksamaa olukorda.

Sissejuhatavalt ütleb artikli autor, et iga saksa võitleja idarindel on nagu kindlus ja tema parooliks on: võit või bolševism! Totaalse mobilisatsiooniga algasid praeguse sõja hiiglaslikud ettevalmistused Saksamaal. Siis alustas Saksa väejuhatus idas elastset võitlusviisi, kuna Euroopa hakkas end kaitsma invasiooni vastu. Todti organisatsiooni miljonid töölised ehitasid valli Euroopa ümber, millega ei ole võrreldavad võitmatu Siegfried-liin ja võidetud Maginot-liin. Siis läks üle Saksamaa nagu külmavärin — Katyn. Võit või bolševism!

Möödusid ülestõusmispühad ja saksa rahvas suunas oma pilgud ka Kölni toomkiriku purustusele ja Ruhri piirkonna elanikele. Vahepeal aga seisis rinne idas lünkadeta hiiglaslikus tõrjevõitluses. Samal ajal, kui rinded vastu peavad, muutub Berliin õhuterrori märklauaks. Nüüd püüab Badoglio kiskuda Saksamaad katastroofi. Rük hingab kergendatult. Lõpuks ometi lõpp intriigidel, salakavalusel. Välkkiirelt rakendatakse tõrjeabinõud — tullakse toime tekkinud olukorraga. Septembris pühitseb Saksamaa Mussolini vabastamist.

Pommirünnakutel libiseb pilk taas itta. Nõukogude pealetung on muutunud vabatahtlikuks saksa liikuvaks sõjapidamiseks. Saksamaa paneb vastu närvisõjale. Saksa rahva seas süveneb kättemaksumõte ja -soov. Novembris langevad pommid ja fosfor riigi pealinnale. Kurtmiseta liitub Berliin raskesti kannatanud Saksa linnade ahelasse. Saksamaa töötab ja võitleb. Kuigi muudetud kujul, jätkub ometi kogu kultuuriline elu. Viis sõja-aastat võib väsitada, kuid saksa rahvuslik teadvus on tugevam kui kunagi varem. Võit ja kättemaks! Saksamaa usub oma vastupanujõusse!, lõpetab autor oma artikli.

Madridist. Madridi nädalaleht „El Espagnol" käsitleb ühes pikemas juhtkirjas anglo-ameeriklaste invasiooni-ettevalmistusi ja saksa tõrjevahendeid. Ajaleht arvab: Ei ole vähimatki kahtlust, et kogu Euroopa rannikul on loodud võimsad moodsad kindlustused, mille taga asub miljoneid eeskujulikke sõjakogemustega sõdureid. Tõsiasi, et feldmarssal Rommel teostas hiljuti inspektsioonireisi neis kindlustusis ja tutvus tõrjevahenditega võimaliku invasiooni puhul, näitab, et Führer jälgib valvsalt sündmuste arengut.

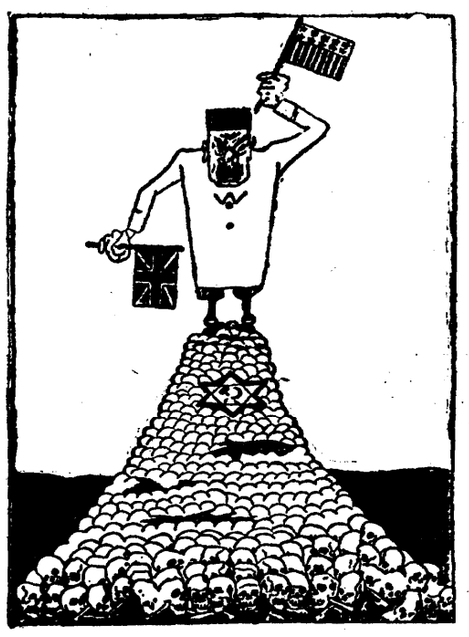
Ühtlasi arvab artikli autor, et Saksamaa on juba pikemat aega arvestanud invasiooni-võimalust ning kohandanud oma tõrjeabinõud selleks.

Hiigelulatusega kindlustused

Berliin. DNB. Samuti nagu Atlandi-vall Euroopa põhja- ja läänеosas, kindlustati vahepeal ka Vahemere rannikupiirkonnad.

Üks pioneerpataljon üheainsa jalaväedivisi sektoris teatab, et Vahemere-ruumis on 1943. aastal pandud 102.532 miini. Juba esimesel veerandaastal alustasid rongid miiniväljade panemist, mis riivina lähevad toetuspunktist toetuspunktini ning kindlustavad vastasele eriti kohaseid maandumisväilju ulatuslikul määral tankide ja maabumisvägede vastu. Samal ajal pandi Vahemere rannikuribadele takistusi ning ehitati sisse leegiheitjaid, mis kindlustavad mitte ainult tankihaudu, vaid kaugele ettenihutatuna, moodustavad esimese julgestusliini vastupanupesadest, mis on varustatud kahuritega ja väiksemate kaliibritega.

Anglo-ameerika invasioonil seisab vastas hiigelulatusega kindlustusseadeldis. Kogu rinne Norrast üle Taani, piki Saksa Põhjamere rannikut, kanali ja Atlandi ookeani ääres on umbes 5.000 km pikkuses punkrite ja võitlusseisude kindlustustöö, tuhandete igakaliibriliste kahuritega ja võitluses proovitud väega.

„Selle tulba otsast on väga mõnus signaliseerida oma sõpradele kõik soovid".

LÜHIDALT

Stokholm. DNB. Pealkirja all „Soome asi" kritiseerib „Aftonbladet" ühes juhtkirjas Rootsi avalikkuse seisukohta Soome suhtes. Rootsi avalikkus püüab olla cestkostjaks ning püüab Soomele kirjutada ette poliitilisi reegleid, mida tuleb pidada rumalaks ja ebakohaseks.

Istanbul. DNB. Istanbuli ajakirjandus teatab plekilise tüüfuse uuest suurenemisest mõnedes Anatoolia piirkondades elanikkonna vähenenud tähelepanu tagajärjel haiguse vastu võitlemisel. Tervishoiuministeerium on tarvitusele võtnud koheseid abinõusid taudi radikaalseks summutamiseks.

Stokholm. DNB. „New York Times'i" Washingtoni kirjasaatja seletab, et „Pravda" ägedale rünnakule Wendell Willkie vastu tema väljenduste pärast Nõukogude piiride kohta vaadatakse Washingtonis kui vihjele Inglismaale ja USA-le — hoida oma käed eemal Poolast ja teistest riikidest.

Madrid. DNB. Inglased on viimasel ajal tunduvalt teravdanud valvet Gibraltari merekitsuse üle. Selle abinõu peapõhjuseks võiks olla, et tahetakse takistada degaullistlikke ohvitsere ja ametnikke Hispaania kaudu Portugali minekul.

Oslo. DNB. Möödunud aastal laiendati naiste tööteenistust Norras 45-le laagrile. Tütarlapsed rakendati põllumajanduse toetamiseks ja töötasid selleks, et aidata kindlustada norra rahva toitlustamist.

Stokholm. DNB. „Stockholms Tidningeni" Malmöst saabunud teates kirjeldatakse, kuidas üks anglo-ameerika pommilennuk kolmapäeval Skegrie juures Lõuna-Rootsis hädamaandus. Kodukaitseplirkonna ülemjuhataja, üks rahvakooliõpetaja Skegries, tervitas meeskonda inglise keeles „Tere-tulemast Rootsi" (!).

Genf. DNB. Ülibürokratismi kohutava näitena märgib „Times" ühe ministeeriumi tulekaitsemäärust, mis sisaldab 30.000 sõna ning mille ametlikuks selgitamiseks on olnud vaja 50.000 sõna. Tuleb küll kaotada lootus, et terve inimmõistusega mees selle sõnadepaisu taluta'ale määrale tagasi seab.

Šveitsi politsei- ja kohtuamet teatab, et käesoleval ajal elab Šveitsis 61.000 põgenikku.

Aimdus päästis surmast

Surnutepüha hommikul asusime teele kahel veoautol, et sõita umbes sada kilomeetrit meie vabatahtliko üksuse asukohast kirde pool asuvasse linna. Sõjategevus siinses ümbruses oli mõne päeva eest käinud täies hoos ning nüüd läbistasime kilomeetrite viisi inimestest tühjaks muutunud külasid, millede elanikud võisid peituda sügavates soometsades. Igatahes polnud kusagil näha ühtki inimhinge.

Venelaste armetud hütid olid tühjad, aknad vahtisid surnult ümbrusse ja peale ringiuitavate peremeesteta koduloomade polnud ühtki ingelist näha. Aegajalt nägime suuri söestunud palke, seal, kus varem oli asunud inimelamud. Veel põlesid mõned neist aeglaselt hõõgudes. Peened hallid suitsujooned tõusid taeva poole. Troostitu pilt.

Järgnesid metsad, milledest sõitsime läbi. mõlemal pool teed lebasid langetatud puud mitmesuguses suuruses, mõnikord koos juurtega maast lahti rebitud puutõkked, mis pidid tõkestama saksa vägede kohalikku edasitungi ja nüüd olid lükatud kõrvale. Ikka jälle sõitsime üle hädasildade, sest taanduvad bolshevikud polnud unustanud ka pisemaidki sillakest hävitamast. Mõne silla endisse seisukorda seadmisel käis veel töö, mispärast pidime sageli sõitma oma autodega üle palkteede, mis ehitatud läbi soiste vetallikate, või tegema suuri ringteid üle väljade.

Ühe suure küla juures oli tee mineerimise tõttu veel suletud, mispärast sõitsime metsateed, mis oli vaid veidi lalem kui metsasiht. Seda metsateed poleks meie suutnud ka omapead leida. Õnneks oli meiega seltsinud E. külas üks saksa veomasin, mis samuti oli teel meie sihtkohta ja mille mõlemad juhid tundsid teed.

See masin arendas paremal teeosal lausa põrgulikku tempot, kuna ta vedas laskemoona, ja seepärast oli autojuhtidel tähtis täpselt antud ajal jõuda sihtkohta. Käänuline ja künkaline tee varjas teda sageli meie eest.

Kui saabusime Z. asulasse, kus oli olnud bolshevike suurem koonduspunkt, paiskus meile vastu roiskumis- ja põlemislehka. Saksa stukade rünnak oli selle asula täiesti maatasa teinud. Siin-seal seisid püsti veel üksikud müürid, mitmed korstnad tõusid taeva poole, kuna muu kõik oli vaid rusud ja tuhk.

Mitmes kohas lebas loomade korjuseid. Üks ülespaistetanud hobusekorjus, ümarik nagu pall, sirutas oma jalgu ülespoole. Meie ilmumisest ehmatatud varesed tiirlesid selle rusudepaiga kohal, et meie möödumisel taas laskuda oma saagi kallale.

Mõni kilomeeter sellest rusudepaigast sõitsime jälle metsateed. Vaevalt olime jõudnud paar kilomeetrit edasi, kui kuulsime enda ees kõrvalukustavat plahvatust. Meie ees kihutav auto oli kadunud tihedasse suitsupilve. Nagu käskluse peale tõmbas minu autojuht pidurit, ja juba jooksime, relvad laskevalmis, ettepoole, et vaadata, mis on juhtunud saksa kamraadidega, kelle masin oli sõitnud kahtlemata miini otsa.

Suitsupilv tõusis nagu lavaeesriie, ja siis nägime autot mitu meetrit kõrvale paisatuna lammaas poolel. kraavis. Parem esiratas puudus, mootorikate oli lõhki käristatud, nagu olnuks see paberist, kuna mootor rebitud puruks. Istme ja kõveraks painutatud rooliratta vahele pigistatuna kükitas oigav ülemkapralautojuht, kelle me tema kaaslase abil kiiresti sealt vabastasime, mille järele uurisime ta vigastusi, mis pealiskaudsel vaatlusel osutusid õnneks mitteelukardetavaiks. Igatahes olid mõlemad eluga pääsenud, ja see oli kõige tähtsam.

Miini auk oli peagu pool meetrit sügav ja läbimõõdult umbes meeter. Puuduv ratas leiti minu meeste poolt täiesti kägaraks keeratuna kümne meetri kaugusel metsast.

Pärast seda, kui olime haavatu sidunud, sõitis minu tagumine auto haavatutega lähima saksa üksuse poole, kuna mina siirdusin oma meestega külgjulgestuseks metsa. Algul sammusime hanereas mööda auto jälgi, sest see oli praegu küll kõige julgem rada. Äkitselt tabas mind seletamatu aimdus: enam mitte sammugi edasi!

Nii jäin nagu kinni juurduna paigale seisma ja järgnesin siis ühe kaasvõitleja hüüdele, kes sammus tee kõrval metsas. Ühe hüppega olin üle tee, kus ronisin üle kõrvale lükatud puutõkete ühe kännuni, kuhu istusin, laskevalmis püstolkuulipilduja käes, ning jäädes ootama tulevaid sündmusi.

Umbes paari tunni pärast kuulsime mootorimürinat; meie masin pöördus, saadetuna teisest masinast, mille ta abiks toonud, meie juure tagasi. Lähenesin taas metsateele ja nägin esimest masinat minust mööduvat. Ka teine masin kahandas tempot ja tahtis parajasti peatuda, kui kostis jälle kohutav plahvatus: Kuid seekord oli õnne mängus, ainuit auto tagumise ratta kumm oli purustatud Kui silmitsesin lähemalt kohta, kus teine miin oli plahvatanud, käisid mul hirmujudinad mööda selgroogu alla: see oli sama koht, mille ees ma ennist seletamatul ajel olin peatanud . . .

— o —

Algab uus toitlusperiood

Toitainete kaupluste arv Viljandis on jäänud ühe kaupluse võrra vähemaks

Esmaspäevast, 10. jaanuarist algab uus, nimelt 28. toitlusperiood, mis kestab kuni 5. veebruarini k. a.

Uuel toitlusperioodil on tsiviilelanikkonnale ette nähtud elatistarbeainete ratsioonid üldiselt samasugustes kogustes, kui see oli eelmistelgi toitlusperioodidel. Nii on ametlikult poolt avaldatud, et leivapuudust käesoleval aastal karta ei ole, kuna olemasolevad leivavilja tagavarad tsiviilsektori varustamiseks on küllaldased. Leivanorm on ette nähtud endises suuruses, ş. o. 2000 g täiskasvanu kohta nädalas. Ka liha on normaaltarbijaile võimalik anda senises koguses, nimelt 250 g nädalas.

Teatavaid raskusi toitlustamise alal esineb vaid kodanike varustamisel piimasaadustega. Kuna talvel piimatoodang tavaliselt suuresti langeb, ei jatku võid väljajagamiseks elatustarbeainete-kaartide järele mitte kõigile tarbijaile, vaid seda on võimalik anda ainult lastele, haigetele ja mõnedele töötajate liikidele. Kuid tänavu on korda läinud varuda teatav kogus marmelaadi, mida antakse ajutiselt või asemel sääraseile tarbijaile, kellele võid elatustarbeainete-kaartide järgi võimalik anda ei ole. Pealegi on võitoodangu tõstmiseks tarvitusele võetud uusi abinõusid, mis edaspidi peavad kindlustama tsiviilsektori võiga varustamise.

Viljandis toimus elanikkonnale uute, 28. toitlusperioodi elatustarbeainete-kaartide väljaandmine vana-aasta viimastel päevadel, ning samuti ka veel käesoleval nädalal. Käesolevaks ajaks on elanikkond uute toidukaartidega varustatud, kusjuurees tarbijatele oli antud võimalus end ka ühest kaupluses alatiste ostjate nimekirjadesse üle viia teise kaupluse alatiste ostjate nimekirja. Nagu selgub, pole seda võimalust pidanud tarvilikuks kasutada kuigi palju kodanikke. Üheaegselt 28. toitlusperioodi elatustarbeainete-kaartide väljaandmisega varustati tarbijad ka uute üldkaartide ja tubakakaartidega, mis on kehtivad teatavasti 10. jaanuarist kuni 25. juunini 1944. a. Elatustarbeainete kaartide kasutamise kord on jäänud samaseks, nagu ta olnud seni.

Viljandi linna varustusamet seejuures juhib veelkordselt majaomanike, -hooldajate ja majavalitsejate tähelepanu asjaolule, et kõik seesugused leibkonnad, kes omavad talundi põhiraamatu, kasutavad pool hektari maad, peavad praegu või on pidanud siga (või omavad tapakaardi), või kes on saanud jahvatuskaardi, tulevad kanda lisanimekirjadesse. Kui kontrollimisel peaks ilmnema, et talundi põhiraamatus arvele võetud isikud kasutavad elatus-tarbeainete põhikaarti ilma linna varustusameti vastava loata, võetakse sarnase leibkonnapea seaduslikule vastutusele. Samuti langevad karistuse alla isikud, kes juhendite ja määruste vastaselt võtavad vastu ja kasutavad lihakuponge (seapidajad), või ja piimakaarte (lehmapidajad) ning leivakuponge (jahvatuskaartide omajad.)

Toitainetekaupluste võrk Viljandi linnas on uuel aastal jäänud endiseks, välja arvatud VEPS-KO kauplus nr. 15, asukohaga Jakobsoni t. nr. 72, mis arvates 10. jaanuarist lõpetab tegevuse. Nimetatud kaupluse senised ostjad on ettenähtud korras registreerinud end teiste kaupluste alatiste ostjate nimekirjadesse.

Utiliseerimisele enam tähelepanu

Utiliseerimiseks äraantud loomakorjuste eest seepi suurendatud kogustes

Teatavasti pani Viljandi maavanem oma otsusega 20. oktoobrist l. a. Viljandimaal maksma korralduse loomakorjuste utiliseerimise kohta, mis näeb ette, et kõik loomakorjused tulevad viivitamatult pärast looma lõppemist toimetada nülgimatult, s. o. koos nahaga lähemasse korjuste kogumispunkti või utiliseerimisasutusse. Nagu Viljandi maavalitsusest teatatakse, ei ole eelnimetatud korraldus Viljandimaal hoolimata soodsatest tingimustest siiani vajalikku tähelepanu leidnud. Sel põhjusel juhitakse veel kord kõikide taluomanikkude tähelepanu loomade utiliseerimise kasulikkusele.

Viljandi maakonnas asuvad nimetatud punktid Viljandi lähedal Lepiku talu krundil, Võhmas sealse eksporttapamaja juures ja Mustlal Tarvastu majandusühisuse juures. Utiliseerimiseks äraantud loomakorjuste eest saavad loomaomanikud hüvitusi vastavalt sellekohase juhendi korras. Nii antakse kõikidele utiliseerimisele kuuluvate ja selleks otsatrbeks äraantud loomakorjuste eest hüvitusena ostulubasid seebile ning koos nahaga äraantud loomakorjuste eest veel ostuõigus pargitud alusnahale. Viimasel ajal on hüvituseks antavaid seebinorme tunduvalt suurendatud. Nii saab sigade eest, mis kaaluvad kuni 50 kg, 3 kg seepi iga 100 kg kohta; sigade eest, mis on 50—100 kg rasked, antakse seepi 6 kg iga 100 kg liha kohta ning üle 100 kg raskete sigade eest juba 10 kg seepi iga 100 kg liha kohta. Muude loomakorjuste äraandmisel saab üks kg seepi iga 100 kg liha kohta. Nahaga koos äraantavate loomakorjuste eest juhul, kui looma nahk on riknemata, antakse ostuõigus pargitud alusnahale 2,5% ulatuses korjuse kogukaalust. Ostuloa põhjal saab osta omal valikul talla-, pastla-, raagning pealisnahka, kusjuures ühe kg taallnahale vastab 40 ruutdetsimeetrit pealisnahka. Ostulubasid tähendatud hüvituste saamiseks annavad välja utiliseerimisasutused.

Äraviimise kohustuse alla ei kuulu kuue nädala vanuste koerte, põrsaste, lamba- ning kitsetallede ja muude vähemate loomade korjused. Samuti ei kuulu äraviimise kohustuse alla põrnataudi, veiste ja põtrade taudi, kohisevasse muhutaudi, katku ning suu- ja sõratõvesse lõppenud loomade korjused, mis kuuluvad hävitamisele erikorras. Lõppenud loomade äraviimise kohustus lasub loomaomanikul, valdajal või isikul, kelle järelvalve all korjused on. Veovahendite puudumisel annavad vallavanemad või linnapead vajalikud veovahendid küüdi korras. Juhul, kui looma korjused asuvad utiliseerimisasutustest kaugemal kui 25 kilomeetrit, võib vallavanem või linnapea vabastada loomakorjuste äraandmise kohustusest.

Üliõpilaste suusalaager Viljandis

Suusalaager algab 11. jaanuaril ja kestab kuni 3. veebruarini

Nagu Tartu ülikooli kehalise kasvatuse instituudi juhataja on teatavaks teinud, leiab tänavu instituudi üliõpilaste suusalaager aset Viljandis. Laager algab 11. jaanuaril ja kestab kuni 3. veebruarini, kusjuures see viiakse läbi kahes osas. Laagri esimeses osas kogunevad 11. jaanuariks Viljandisse kõik kehalise kasvatuse instituudi meesüliõpilased ning esimese kursuse naisüliõpilased, kuna laagri teisest osast, mis algab 23. jaanuaril, võtavad osa teise ja kolmanda kursuse naisüliõpilased.

Teatavasti toimus möödunud aasta juuli- ja augustikuus ka instituudi suvilaager Viljandis. Eesti kõrgema kehalise kasvatuse õppeasutuse laagrid Viljandis omavad kohalikule spordielule kahtlemata suuresti soodustavat mõju, kuna seeläbi kohalikel spordihuvilistel on alati hea võimalus kokku puutuda parimate spordiasjatundjatega ning neilt tarvilikke oskusi ja teadmisi omandada. Selles mõttes on ka suusalaagri korraldamine Viljandis tänsele spordile kahtlemata teretulnud samm.

Viljandi Piimaühingu tegevusest

Üheks suurimaks piimaühinguks Viljandimaal on Viljandi piimaühing. Viljandi piimaühingu keskmeiereisse ja Auksi ning Heimtali koorejaamadesse toob praegu piima 900 talupidaja ümber. Mis puutub kohustuslike võimüüginormide täitmisesse, siis on normi täitmise % 69,5. Neile normikohuslasile, kes oma kohustusi võimüüginormide korraliku täitmise näol on eeskujulikult täitnud, anti möödunud aastal 10.350 suhkrutähte. Samal ajal anti piimatoojatele välja 5624 preemiapunkti. Viljandi piimaühistu piimatoojaist sai kõige enam suhkrutähti Põllumajanduse Keskvalitsuse juhataja H. Leik'i „Uusna" majapidamine, kellele anti 889 suhkrutähte ja 155 preemiapunkti. Edasi paistavad eeskujuliku võinormide täitmisega silma August Roger, kes sai 202 suhkrutähte ja 27 preemiapunkti, Mart Martinsonile langes osaks 148 suhkrutähte ja 12 preemiapunkti jne.

Kui varemail aastail Viljandi piimaühistu poolt võeti talupidajailt vastu umbes 5 miljonit kilogrammi piima, siis nüüd sõjaolukorras on karjade toodang tublisti langenud, mistõttu möödunud aastal toodi piima 2,2 miljonit kilogrammi. Meiereil on aga raskusi küttega ja praegu saadakse jõumasinaid kütta vaid varemast ajast säilinud põlevkiviga, mille tagavarad varsti lõpukorral. Isevarustamise korras on lubatud Viljandi piimaühistul üles töötada 700 rm. küttepuid. Seda puukogust on lootust lähemal ajal ka metsast välja vedada.

MALE

Malcturniir pühapäeval tuletõrje ruumes.

Kutsealadevahelise malevõistluse järgmine voor mängitakse pühapäeval, 9. jaanuaril s. a. algusega kell 15.00.

Kuna sp. ühing „Sakala" ruumid ei ole tähendet päeval vabad, siis peetakse võistlus Viljandi Vabat. Tuletõrje ühingu ruumes, Kauba tän. 8.

Tartus on reprivatiseeritud 40 ettevõtet

Tartu linna tööstusameti juures asuv väike- ja käsitööstuste reprivatiseerimist teostav komisjon on möödunud aastal Majandus- ja Rahandusdirektori otsusel 40-le Tartu tööstur ile tagasi andnud nende bolševike poolt natsionaliseeritud tööstused.

Tagasiantud tööstuste hulgas on väiksemaid metallitööstusi, trükikodasid, jalanõude-, mööbli-, klaveri- ja peennahatööstusi, farmatseutilisi laboratooriume ja teisi ettevõtteid.

Taluperenaise 100-a. sünnipäev!

Narva. Iisaku vallas pühitses neil päevil **taluperenaine Mari Juuse oma 100. sünnipäeva.** Juubilar on hea tervise juures ja talitab veel majas ning köögis. Ta on seitsme lapse ema.

Saint-Saensi jõuluoratooriumi ettekanne Haapsalu Jaani kirikus

Laupäeva õhtul toimus Haapsalu laulu- ja muusikaselts „Heli" korraldusel Saint-Saensi jõuluoratooriumi ettekanne Haapsalu Jaani kirikus. Solistina esineb sopran Helmi Niglas koos oma 5 õpilasega. Solistid kannavad pärast jõuluoratooriumi ette ka lisapalu. Orelil saadab helilooja Cyrillus Kreek, kuna koori juhatab helikunstnik Gerda Püss.

Naine suri alkoholimürgitusse

Kaarma vallas leiti Aste baasi juurest 30. detsembril surnuna samas elutsev 35-a. Elve Tuurmann. Laiba lahkamisel tehti arstlikul ülevaatusel kindlaks, et Tuurmann oli surnud alkoholimürgituse tagajärjel. Naine oli oma koduümbruses talgul ja mujal ringi liikudes tarvitanud liigselt alkoholi, mis tõi surma.

Sündivuse ülekaal Kuressaares

Kuressaare linna perekonnaseisuametis registreeriti möödunud aastal (klambrites 1942. a. arvud) ablellumisi 40 (44), sünde 103 (106) ja surmajuhtumeid 68 (91).

Kuressaares 4977 elanikku

Kuressaare aadressbüroo andmeil oli 1. jaanuaril 1944 Kuressaare linnas 4977 elanikku, neist mehi 1953 ja naisi 3024. Seega on Kuressaares praegu naisi meestest rohkem 1071.

Põhjamaa elu

RAAMATUID RINDELE.

Helsingi. 1943. aasta lõpuks korraldatud raamatutekorjandusel rindesõduritele annetas soome kodumaa 80.000 raamatut, edasi palju ajakirju ja grammofoniplaate. Korjandusel tekkis tõeline võistlus linnas ja maal parimate saavutuste pärast. Saavutatud tulemus koosneb järgmisist üksiktulemusist: Helsingis kingiti 22.000 raamatut rindesõduritele, tööstuslinnas Tamperes (Kesk-Soome) 14.000, Kuopios (Kesk-Sooome) 6.000, Poris 3.500, Hämeenlinnas 1.500 ja teistes maa- ja väiksemates linnapiirkondades igaühes 1.000—2.000.

PIIRATAKSE AUTOLIIKLUST.

Helsingi. Alates 1. veebruarist 1944 piiratakse veelgi seni lubatud autoliiklust Helsingis. Lõbusõidud kõrvaldatakse tugevdatud kontrollkompanide rakendamisega täielikult ja reisijate autoliiklus, mis praegu on 20% väiksem kui suvel, katkestatakse üksikutel liinidel täiesti. Ülejäänud autoliikluseks on vajaduse järele loodud kolm rühma, milledest esimene annab piiramatu autoliikluse vabaks sõjaväele, politseile, tuletõrjele ja teistele valmisolekuteenistustele, teine vastavalt märgitud jõuvankritele piirab liikumisvabadust laupäevadel, pühapäevadel ning öösiti ja kolmas lõpuks keelab teatavatele privaatautodele sõidud lisaks ka veel esmaspäeviti. Selle autoliikluse piiramisega, mis ühtki autoderühma täiesti seisma ei pane, vaid kõiki ühtlaselt võimaluse järele piirab, võib kindlustada eelduste kohaselt nõutava kütteaine säästmist.

Tsiviilelanikele paberosse, ujuvseepi ja pesupulbrit

Majandus- ja rahandusdirektori poolt on avaldatud teadaanne, mille kohaselt 28. toitlusperioodiks 10. jaanuarist kuni 6. veebruarini antakse tsiviilelanikest kõigile tubakakaartide omajaile kupong nr. 1 vastu 100 paberossi, kusjuures kupong on kehtiv kogu toitlusperioodi ajal.

Peale selle antakse ujuvseepi ja ühtluspesupulbrit 10. jaanuarist alates järgmiselt:

Kõigile 28.—33. toitlusperioodi tarbeainete üldkaartide liik A—VL ja A—T omajaile ujuvseebi kupongi „28" vastu üks tükk ujuvseepi ja pesupulbri kupongi „28" vastu üks pakk ühtluspesupulbrit.

Kõigile 28.—33. toitlusperioodi tarbeainete üldkaartide liik B—VL ja B—T omajaile ujuvseebi kupongi nr. 1 vastu üks tükk ujuvseepi ja pesupulbri kupongi nr. 4 vastu üks pakk ühtluspesupulbrit.

Kõik tähendatud kupongid on kehtivad kuni 6. veebruarini.

Uudiseid kodumaakonnast

Ülesehitustöö Viljandi maakonnas

Viljandi maakonna põhjapoolne osa on raskesti kannatanud sõjasündmuste all. Selle piirkonna valdades on hävinud 246 kinnisvara. Nüüd on aga maaelanike püüdliku ülesehitustöö ja võimude toetuse tõttu käimas vilgas ülesehitustöö, mis näitab juba tähelepanuväärseid tulemusi ning lubab tekkida uutel ehitustel. Nii on majapidamishoonete ehitamiseks Viljandi maakonnas 1943. aastal antud ümmarguselt 100 tonni tsementi, 22.000 telliskivi, 15.000 silikaatkivi, 45.000 kg lupja, 3.400 kg naelu ja palju muud ehitusmaterjali. Maa omavalitsuse otsusel on samaks otstarbeks lubatud toetust 150.000 Rm. suuruses, millisest summast keskmiselt 1.000—2.000 Rm. langeb igale kinnisvarale.

Tootmislahingu selgituskoosolekud Viljandi jaoskonnas

Viljandi nõuande-jaoskonnas leiavad tootmislahingu selgituskoosolekud aset Tänassilma vallamajas 13. jaan. ja Võisiku vallamajas 14. jaanuaril. Selgituskoosolekute tähtpäevad Viljandi ja Holstre valdades selguvad edaspidi. Neist tootmislahingu selgituskoosolekuist võtavad osa kõik valla kohalikud põllumajandusjuhid ja selgituskõnedega esinevad loomakasvatuse eriteadlased Viljandi põllumajandusametist.

PÕLTSAMAALT

Usuelu tõus Põltsamaa koguduses.

EELK Põltsamaa koguduses oli möödunud aastal märgata tõusu usuelus.

1. dets. 1942. a. kuni 30. nov. 1943. a. ristiti Põltsamaa koguduses 152 poeglast ja 127 tütarlast, kokku 279 last, eelmise aasta 229 vastu. Kaksikuid oli 4 paari. Sama aja jooksul leeritati 113 poeglast ja 110 tütarlast, kokku 223 noort, eelmise aasta 112 vastu, seega leeriskäinute arv tõusnud ligi 100%. Laulatati 79 paari, eelmise aasta 58 paari vastu ja kiriklikult kuulutatud 91 paari. Armulaual käinud 515 meesterahvast ja 1268 naisterahvast, kokku 1783 inimest.

Surnud ja maetud samal ajavahemikul 109 meesterahvast ja 105 naisterahvast, kokku seega 214 inimest, neist lapsi alla 1 aasta 10, 1—10 eluaastani suri 11 last; kolm meest hukkasid endid ise poomise läbi; üks mees langes mõrva ohvriks. Difteeria nõudis 6 inimelu. Üle 80 aasta said vanaks 14 meesterahvast ja 28 naisterahvast, kokku 42 inimest. Kõige vanemaks elasid Jaan Valdmann Pajusist — 94 aastat ja Leno Kamsur Adaverest — 92 aastat.

Jumalateenistusi on peetud kokku 83, neist peajumalateenistusi 64, muid teenistusi linnas 7 ja maal 12.

Armastusandeid on laekunud kokku Rmk. 15.568,56, millest uue kiriku heaks Rmk. 6591,58, vaestele Rmk. 3283,10 jne.

Tuletõrje jõulupuu Põltsamaal.

Põltsamaa linna vabatahtl. tuletõrje ühing korraldas 5. jaanuari õhtul Põltsamaa eesti põllumeeste seltsi saalis oma traditsioonilise jõulupuu. Vaimuliku kõne pidas õpetaja H. Kuurme, mida kaunistasid tuletõrje naiskoori laulud pr. K. Naissoo juhatusel. Ühingu esimees H. Melesk pöördus ühingu liikmete poole uueaasta tervitusega. Ettekannetega esines mezzo-sopran pr. S. Elbing, kes esitas kolm laulu; õpilased M. Reial ja V. Naissoo ning pr. Mardus esitasid deklamatsioone, hr. A. Viru esines täellol, H. Andersoni šrammelkvartett esitas neli pala ning lõpuks esines veel trio. Kõik ettekanded leidsid kuulajaskonna poolt sooja vastuvõttu. Õhtut kaunistasid Põltsamaa orkestri ettekanded hra A. Meisteri juhatusel.

Kui ettekanded olid lõppenud, ilmus saali jõuluvana, kes jagas kingitusi nii ühingu liikmetele kui ka noortele. Tuletõrje jõulupuu jättis endast ilusa ja kauni elamuse. Jõulukuusk ja näitelava oli maitsekalt küünealde särasse pandud, mida on Põltsamaal viimastel aastatel harva nähtud.

VÕISIKUST

Võisiku kartuliühisus

pidas oma peakoosolekut 4. jaanuaril k. a., kus valiti ühisuse juhatusse J. Sinka, H. Peterson ja K. Intelmann. Ühisuse revisjonikomisjoni valiti J. Mill, K. Tiksammel ja P. Põldra.

Lalsi Haridusseltsi üldkoosolek

peetakse pühapäeval, 16. jaanuaril s. a. rahvamaja ruumes algusega kell 13. Päevakorras on liikmemaksu otsustamine, eelarve ja tegevuskava kinnitamine, sektsioonivanemate valimine ja algatusi. Sektsioonidena kutsutakse haridusseltsi juures ellu näitering, naisring, rahvatantsutrupp, lugemisring, eneseharendamisring, spordiring ja muusikaring, kusjuures haridusseltsi iga liige võib osa võtta vastavalt oma harrastusile maksimaaliselt kõigist sektsioonidest.

Kuna üldkoosoleku eel toimub ka uute liikmete vastuvõtt, palub juhatus ilmuda koosolekule kõiki seltskondlikust tööst osa võtta soovijaid.

Briti lennukid lendasid üle Rootsi

Stokholm. DNB. Rootsi sõjaväestaap avaldab ametliku teate, milles üteldakse, et suur arv võõraid lennukeid lendas ööl vastu neljapäeva üle lääneranniku Halmstadi ja Falsterbo vahel ning lahkus Rootsi territooriumilt uuesti alles Schoneni provintsi lõuna- ja idarannikul. Neljapäeva varahommikul lendas teine suur arv võõraid lennukeid idast ja kagust tulles üle Rootsi ja lahkus Rootsi territooriumilt Halmstadi ja Falsterbo vahel. Rootsi õhutõrje astus mõnes kohas tegevusse. Ilmastikutingimuste tõttu ei suudetud lennukeid näha.

Sellest teatest ilmneb vastuvaidlematult, et Briti lennukiteeskadrill oma rünnakul Stettinile võttis oma tee sinna ja tagasi üle Rootsi. See otsus tehakse ka ühes Malmöst saabunud teates „Stockholms Tidningenis" sõjavägedestaabi ametlikust teatest ning kinnitatakse selgesti, et need Briti lennukid oma sinna- ja tagasitee võtsid üle Rootsi territooriumi.

Ängelholmist saabunud teates „Stockholms Tidningenis" teatatakse, et üks võõrastest lennukitest heitis Klippeni piirkonnas alla saksakeelse tekstiga lendlehti, mis kahtlemata olid määratud Saksamaale.

Raadio-saatekava

TEISIPÄEVAL, 11. JAANUARIL 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Rõõmsate viisidega alustame uut päeva (hpl.) 8.30 Põllumeestele: Udarahaigustest lehmadel (Prof. J. Kaarde). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus. 11.30 Lõbusalt ja kirevalt (hpl.) 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunakontsert (Ringhäälingu tantsukapell Vl. Sapošnini juhatusel ja hpl.) 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Ajaviiteks (ülek. Berliinist ja Königsbergist). 15.30 Helifilmilaule (hpl.) 16.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.15 Muusikalisi aardeid (hpl.) 18.00 „Mere pimedates sügavustes", prof. Hans Kauri raamatust „Veealune cluriik". 18.20 Lõbus vahemäng (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Poliitiline loeng (ülek., s. k.) 19.15 Rindereportaaže (ülek., saksa k.) 19.30 Muusika (ülek.) 19.45 Poliitiline loeng (ülek., s. k.) 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund (Kirev tund Ringhäälingu tantsukapelliga Vl. Sapošnini juhatusel ja solistid). 21.00 Päevauudised. 21.15 „Kapten opereerib ise", Aleksander Kaskneeme kuuldemäng, ainetel. Näitejuht: Gert Helbemäe. (Helilülesvõte 9. I 44, mgn.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järgnevalt saatelõpp.

KOLMAPÄEVAL, 12. JAANUARIL 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikukontsert (ülek.) Viinist ja hpl.) 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus. 11.30 Nüüd läheb lahti! (hpl.) 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunakontsert (Ringhäälingu tantsukapell Vl. Sapošnini juhatusel ja hpl.) 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.20 Ajaviiteks (ülek. Berliinist ja Königsbergist). 15.30 Helifilmilaule (hpl.) 16.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.15 Muusikalisi aardeid (hpl.) 18.00 „Mere pimedates sügavustes", prof. Hans Kauri raamatust „Veealune cluriik". 18.20 Lõbus vahemäng (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Poliitiline loeng (ülek., s. k.) 19.15 Rindereportaaže (ülek., saksa k.) 19.30 Muusika (ülek.) 19.45 Poliitiline loeng (ülek., s. k.) 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund (Kirev tund Ringhäälingu tantsukapelliga Vl. Sapošnini juhatusel ja solistid). 21.00 Päevauudised. 21.15 „Kapten opereerib ise", Aleksander Kaskneeme kuuldemäng, ainetel. Näitejuht: Gert Helbemäe. (Helilülesvõte 9. I 44, mgn.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. Järgnevalt saatelõpp.

Peatoimetaja: F. Kool.
Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht.
Trükitud „Sakala" trükikojas.

Ametlikke teateid

TEADAANNE.

28. toitlusperioodiks (10. I 44 — 6. II 44) tsiviilelanikkonnale määratud elatistarbeainete müügi kohta Viljandi linnas.

I. 28. toitlusperioodil müüakse tsiviilelanikkonnale põhi- ja lisakaartide järgi leiba, liha, kuivtoiteaineid, manna või kaerahelbeid ja suhkrut kupongidele trükitud kogustes ja tähtaegadel.

Märge: Nisujahu leivakupongide vastu ei müüda.

II. 1) Täispiima — Lastele.
a) 0—2 a. väikelastele 0,75 ltr. päevas;
b) 3—5 a. lastele 0,5 ltr. päevas;
c) 6—14 a. noortele 0,25 ltr. päevas.

2) Täispiima tervislikuks otstarbeks (Tto kaartide järgi kuni korralduseni)
a) rühm A—I — 0,5 ltr. päevas;
b) rühm A—II — 0,5 ltr. päevas;
c) rühm B — 0,5 ltr. päevas.

3) Või asemel võirasva.
a) 0—5 a. väikelastele, lastele ja lisakaartide ning tembeldatud põhikaartide omajaile 28. t.-per. I ja II nädalal müüakse kauplustest või asemel võirasva 80% kupongidele trükitud kogustest s. o. 1) 0—2 a. väikelastele 80 gr nädalas, 2) 3—5 a. lastele 128 gr nädalas jne.

Märge: Kauplustel tuleb 27. per. või ülejääke jaotada järgmises eelisjärjekorras: a) tembeldatud põhikaartide omajaile, b) 0—2 a. väikelastele, c) 3—5 a. lastele.

b) Kinnistel ja avalikel sööklatel on lubatud 28. per. I ja II nädalal 6—17 a. noorte võikuponge vastu võtta ja arvestada terves koguses. 18 a. ja van. normaaltarbijatelt on lubatud vastu võtta ainult 80 gr võikuponge, kusjuures 100 gr võikupongid tulevad lugeda kehtetuks.

4) Tubakasaadusi.

Kõigile tubakakaartide omajaile kupongi „28—33" nr. 1 järgi 100 paberossi, kusjuures kupong on kehtiv 28 t.-per. lõpuni.

5) Ujuvseepi ja ühtluspesupulbrit.

a) Kõigile 28.—33. t.-per. tarbeainete üldkaartide liik A—VL ja A—T (värvilt sinised) omajaile ujuvseebi kupongi „28" vastu 1 tk. ujuvseepi ja pesupulbri kupongi „28" vastu 1 pk. ühtluspesupulbrit.

b) Kõigile 28.—33. t.-per. tarbeainete üldkaartide liik B—VL ja B—T (värvilt kollased) omajaile ujuvseebi kupongi nr. 1 vastu — 1 tk. ujuvseepi ja pesupulbri kupongi nr. 4 vastu — 1 pk. ühtluspesupulbrit.

Märge: Eelpoolnimetatud kupongid ujuvseebi ja ühtluspesupulbri ostuks on kehtivad kuni 28. t.-per. lõpuni.

Viljandis, 8. jaan. 1944. a. Nr. 2051-V.

Viljandi Linna Varustusamet.

7. jaanuaril 1944. a. uinus jäädavalt meie armas isa ja abikaasa

Eugen-Otto Kuiv

Matmine 11. skp. kell 12.00 Linna Haigla juurest Vanale kalmistule.

Leinavad

abikaasa ja poeg perekonnaga.

ELMAR VALI

sünd. 18. IX 1929; surn. 4. I 1944

Leinajad

õde, vennad, omaksed.

Kaaskasvandikud ja kasvatajad.

Matmine pühapäeval, 9. jaan. kell ½3 Ap.-Õigeusu kirikus.

TÖÖPAKKUMISED

Teenijat-perenaist vajatakse keskmise suurusega talli. Küsida Kungla 8. Pr. Kulm.

Viljandi Maavalitsus vajab Suure-Jaani jaoskonnale sotsiaalte[illegible]oluõde. Kandideerida tähendatud kohale v[illegible] isikud, kellel on õe või aseõe kutse.

Kandidecrimissooviavaldused ühes kutset tõendavate dokumentidega ja elulookirjeldusega esitada Maavalitsuse Sotsiaalosakonnale hiljemalt 20. jaan. 1944.

Viljandis, 7. jaanuaril 1944

Viljandi Maavalitsus.

TÖÖOTSIMISED

Vajatakse **abitööjõudu elektrisisseseadete** teostamisel talumajapidamistes. Teat. slt. „Elektrik".

KORTERIOTSIMISED

Kaks tütarlast soovivad **tuba köögi tarvitamisega.** Küte omal olemas. Teat. slt. „Korter".

Ametiskäija tütarlaps soovib omaette **tuba** köögi tarvitamisega. Küte omal. Soovitav mitte kaugele kesklinnast. Kirjad slt. „Tuba"

OSTETAKSE

Õmblusmasin, korras. Kirj. Paistu Tarvit. Ühisus. „Õmblusmasin".

Objektiiv f. 5—7 sm. Valgusjõud võimalikult suur. Võib olla ühes kaameraga. Teat. Väikekaar 7. Mõttus.

Kudumissiidi, helehalli või valget. Vastemõisa „Aukema", A. Joandi.

Traktor, võib korrast ära olla, hobune, varss, lehm, alusturvast või õlgi. Uus 26—1.

MÜÜAKSE

Lapsevoodi, Rm. 35 ja taburette à Rm. 5. Posti tn. 2, V. Rohtla.

Hobune, Rm. 300. Õuna 4. H. Suuder.

Kahekuused **karjakoera kutsikad.** Rm. 15. Viljandi v. Auksi k., Auksi t. Lepik.

2 tublit **tööhobust** a' 600 Rm. Viljandi v. Juhkama t. E. Purju.

MITMESUGUST

Lapsevoodi vahetada heinte vastu. Köhleri pst. 4, Vinnal.

Lapsevanker vahetada küttepuude vastu. Ilmarise 7—6.

Villased kindad vahetan suure „Singeri" nõelte vastu. Kirj. slt. „Pikk nõel".

Laulatussõrmus müüa ehk vahetada küttepuude vastu. Kirjad slt. „Sõrmus".

1. jaan. kaotatud **kaelasall halli-valge ruuduline.** Ausat leidjat palun vaevatasu eest ära tuua Uuevcski 13 kauplusesse.

Kaotatud kollased pärlid 25. XII 43. Ausat leidjat palun tuua „Õpistusse".

Kaotatud naister. hõbekäekell 8. jaan. Teatada Sakala 4, lastekodusse.

Kaotatud 6. jaan. ajalehe paberisse pakitud heledaks pargitud vasikanahk. Leidjat palun pakk tasu eest ära tuua aadr.: Viljandimaa Teedeosakond, Pikk 5. A. Viilu.

Viljandi Linna Varustusamet tunnistab kehtetuks järgmised kaotatud 27. per. elatistarbeainetekaardid: 1) Ann Kass'ile, 2) Leena Sõrmus'ele, 3) Liana Parri'le. Loetletud kaartide kasutamine on karistatav.

Viljandi Linna Varustusamet.

ÄRILISED TEADAANDED

Viljandi Siirupitööstus Mõisa tee nr. 12 tel. Viljandi 69, võtab siirupi ümbertöötamiseks piiramatul arvul vastu **suhkrupeete.** Peeditoojail iga 100 kg. peetide ümbertöötamiseks anda puid 0,3 mtr. Ümbertöötamise töötasu a' kg-lt RM. 1.24.

Austusega: Omanikud.

Uus saun, Kraavi tn. 4, on pühapäeval, 9. jaanuaril Kolmekuninga püha tõttu suletud.

Karusnahad.

Kooskõlas Idaalade Riigikomissari 28. 9. 43 korraldusega, kõik karusnahad on allutatud äraandmisele.

Meile on antud võimalus Riigikomissari määruse järele karusnahkade äraandmisel anda preemia-tähti. Küttidele anname ka laskemoona. Kõik karusnahad määruse kohaselt on äraandmisele kohustuslikud. Edasi peab ka küülikute, koerte, kasside jne. nahku ära andma. Nahkade eest maksetakse kõrgemat hinda. Nahkade kogumiskohad on:

Die Deutsche Rauchwaren-Ges. m. b. H. Ostland, Sammelstelle Reval, Suur-Karja 7.

Eesti Karusnahaeksport Ühing, Tallinn, Estonia pst. 13-8, t. 48025 ja kõik selle osakonnad.

Eesti Tarvitajateühisuste Keskühisus, ETK, Tallinn, Adolf Hitler'i 27, t. 44740 ja kõik selle osakonnad.

Eesti Lihaeksport, Tallinn, Tartu mnt. 101, t. 47854, ja kõik selle osakonnad.